การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1*

ADMINISTRATION OF STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEM OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE CHAIYAPHUM AREA 1

เทวินทร์ ลาภประเสริฐ[1], สุพล จอกทอง[2] และ ทวีศักดิ์ แก้วอาษา[3]

Tewin Labprasert[1], Suphon Jokthong[2] and Thaweesak Kaewasa[3]

[1-3]คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

[1-3]Faculty of Education, Nakhon Ratchasima College, Thailand

Corresponding Author's Email: Petchtawin@gmail.com

วันที่รับบทความ : 14 พฤษภาคม 2569; วันแก้ไขบทความ 16 พฤษภาคม 2569; วันตอบรับบทความ : 18 พฤษภาคม 2569

Received 14 May 2026; Revised 16 May 2026; Accepted 18 May 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและเปรียบเทียบระดับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) ศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 2,095 คน จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตารางของเครจซี่และมอร์แกน และสุ่ม แบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.80 - 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และค่าเอฟ

Citation:

*เทวินทร์ ลาภประเสริฐ, สุพล จอกทอง และ ทวีศักดิ์ แก้วอาษา. (2569). การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 4(4), 1166-1180.

Tewin Labprasert, Suphon Jokthong and Thaweesak Kaewasa. (2026). Administration Of Student Care And Support System Of School Administrators Under The Primary Educational Service Area Office Chaiyaphum Area 1. Journal of Interdisciplinary Social Development, 4(4), 1166-1180.;

DOI: https://doi.org/10.

Website: https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/

ผลการวิจัย พบว่า 1. การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง มีความแตกต่างกัน ยกเว้นระดับการศึกษา และขนาดสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน 3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าควรเน้นการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีและแพลตฟอร์มสารสนเทศมาใช้ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและการคัดกรอง เพื่อความรวดเร็วและแม่นยำ รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน
คำสำคัญ: การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, ผู้บริหารสถานศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

Abstract

This research aimed to: 1) study and compare the level of student care and support system administration, and 2) study guidelines for promoting student care and support system administration in schools under the Office of Chaiyaphum Primary Educational Service Area 1. The sample consisted of 2,095 school administrators and teachers, determined by Krejcie and Morgan's sample size table and selected through stratified random sampling. The research instrument was a questionnaire with an Index of Item-Objective Congruence (IOC) of 0.80 – 1.00 and a reliability coefficient of 0.94. Statistics used included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test

The research findings were as follows 1. The overall level of student care and support system administration by school administrators under the Office of Chaiyaphum Primary Educational Service Area 1 was at a high level. 2. A comparison of student care and support system administration classified by position showed significant differences, whereas no significant differences were found by educational level and school size. 3. Guidelines for developing student care and support system administration revealed that emphasis should be

placed on promoting the use of digital technology and information platforms for individual student identification and screening to enhance speed and accuracy, as well as building strong collaborative networks among schools, parents, and communities.

Keywords: Student Care and Support System Management, School Administrators, Chaiyaphum Primary Educational Service Area Office 1

บทนำ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมและประเทศชาติในอนาคต การศึกษาจึงเป็นกลไกหลักที่มีบทบาทในการพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้สถานศึกษาต้องจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครอบคลุมและทั่วถึง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เนื่องจากเป็นกลไกที่ช่วยให้นักเรียนได้รับการส่งเสริม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ทั้งในมิติของการเรียนรู้ สุขภาพจิต และการปรับตัวในสังคม แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ได้ให้ความสำคัญกับการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา ขณะที่นโยบาย Thailand 4.0 เน้นการนำเทคโนโลยีมาเสริมประสิทธิภาพการดูแลนักเรียนให้มีความทันสมัยและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2561; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาทั่วประเทศ พบว่ายังคงมีปัญหาและอุปสรรคในหลายด้าน ได้แก่ การขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่ยังขาดความต่อเนื่อง ความไม่เพียงพอของงบประมาณและทรัพยากรสนับสนุน ตลอดจนผู้บริหารสถานศึกษาบางส่วนยังขาดทักษะและความเข้าใจในการบริหารจัดการระบบดังกล่าวอย่างเป็นองค์รวม ปัญหาเหล่านี้ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการดูแลนักเรียน และอาจนำไปสู่ปัญหาที่

ซับซ้อนในระยะยาว เช่น ปัญหาพฤติกรรม ปัญหาการออกกลางคัน และปัญหาสุขภาพจิตของนักเรียน

สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ซึ่งมีสถานศึกษาในสังกัดจำนวนมากและครอบคลุมพื้นที่ที่มีความหลากหลายทั้งในด้านบริบทชุมชน เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังคงประสบปัญหาในเชิงปฏิบัติหลายประการ สอดคล้องกับผลการศึกษาของชัชวาลย์ ระดาฤทธิ์ (2567) ที่ระบุว่าการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในพื้นที่ดังกล่าวยังต้องการการพัฒนาอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะในด้านการบูรณาการเทคโนโลยี และการเสริมสร้างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการขับเคลื่อนระบบอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ยังไม่พบการศึกษาที่มุ่งศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรงในบริบทของพื้นที่นี้อย่างเป็นระบบ จึงนับเป็นช่องว่างทางวิชาการที่สมควรได้รับการศึกษาอย่างเร่งด่วน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 เพื่อศึกษาระดับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู และเพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาและยกระดับการบริหารระบบดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการเรียนรู้ของนักเรียนในพื้นที่อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และขนาดสถานศึกษา

3. เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

1. บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาแตกต่างกัน

2. บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาแตกต่างกัน

3. บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาแตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชน ถือเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งของการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน ท่ามกลางบริบทของความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและภัยคุกคามที่หลากหลายในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ปัจจัยสำคัญที่จะขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาและปกป้องผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิผล คือ กระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563) ได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องจัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็งและครบถ้วนทั้ง 5 ขั้นตอน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพในทุกมิติ

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน พบว่าการนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปสู่การปฏิบัติจริงยังคงเผชิญกับความท้าทายในหลายมิติ กล่าวคือ สถานศึกษาจำนวนมากยังมีข้อจำกัดด้านความรู้และความเข้าใจของบุคลากรเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงาน ประกอบกับภาระงานของครูที่ล้นเกิน ส่งผลให้การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อดูแลผู้เรียนขาดความเป็นระบบและขาดความต่อเนื่อง (ชัชวาลย์ ระดาฤทธิ์, 2567) นอกจากนี้ ปัญหาด้านการบูรณาการความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน รวมถึงการขาดกลไกการติดตามประเมินผลที่มีประสิทธิภาพและการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้

ยังส่งผลกระทบโดยตรงต่อประสิทธิภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างทันท่วงที (สุวารี ดอนจังหรีด และคณะ, 2567)

เมื่อพิจารณาบริบทของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยละเอียด พบว่าเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายสูงทั้งในด้านขนาดและบริบทของสถานศึกษา ซึ่งนำมาซึ่งข้อจำกัดและความท้าทายในการบริหารจัดการที่แตกต่างกัน (สุวารี ดอนจังหรีด และคณะ, 2567) กล่าวคือ สถานศึกษาขนาดเล็กมักประสบปัญหาด้านความขาดแคลนทรัพยากรบุคลากร ในขณะที่สถานศึกษาขนาดใหญ่เผชิญกับความซับซ้อนของจำนวนนักเรียนและความหลากหลายของปัญหาพฤติกรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัตน์ชนก แพรทอง และคณะ (2567) ที่ระบุว่าการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงต่อคุณภาพชีวิตและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ดังนั้น ความเหลื่อมล้ำและอุปสรรคในการประยุกต์ใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในพื้นที่ดังกล่าว จึงเป็นประเด็นที่มีความสำคัญเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติที่ต้องได้รับการศึกษาเชิงประจักษ์เพื่อนำไปสู่แนวทางการพัฒนาอย่างเร่งด่วน

ด้วยเหตุผลและสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อรวบรวมสารสนเทศเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงานและเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่จำแนกตามปัจจัยต่าง ๆ ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และหน่วยงานต้นสังกัด ในการนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการกำหนดนโยบาย การวางแผนพัฒนา และการนิเทศติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อยกระดับสมรรถนะการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมไทยต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา 182 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 23 คน และข้าราชการครู 1,890 คน รวมทั้งสิ้น 2,095 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ปีการศึกษา 2568 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ตอบแบบสอบถามจำนวน 325 คน กำหนดขนาดโดยอ้างอิงตารางของเครจซี่และมอร์แกน และสุ่มด้วยวิธีการแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ส่วนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คัดเลือกจากผู้บริหารและครูที่รับผิดชอบงาน

ดังกล่าวไม่น้อยกว่า 3–5 ปี มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ และปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีความโดดเด่นด้านนี้ จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ซึ่งสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหาร รวมถึงการศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่าเป็นแนวทาง โดยแบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.80–1.00 นำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และคัดเลือกข้อคำถามที่เหมาะสม 25 ข้อ วิเคราะห์ความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าเท่ากับ .94

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือรับรองจากคณะศึกษาศาสตร์และจัดส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง โดยติดตามเก็บคืนด้วยตนเองได้ครบทั้ง 325 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปด้วยความถี่และร้อยละ วิเคราะห์ระดับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งภาพรวมและรายด้านด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) เปรียบเทียบตามตำแหน่งและระดับการศึกษาด้วย t-test แบบ Independent samples และเปรียบเทียบตามขนาดสถานศึกษาด้วย F-test แบบ One-way ANOVA หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffé) และวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็น

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.19	0.25	มาก	5
2	การคัดกรองนักเรียน	4.23	0.26	มาก	3
3	การส่งเสริมนักเรียน	4.26	0.24	มาก	2

4	การป้องกันและแก้ปัญหา	4.22	0.27	มาก	4
5	การส่งต่อนักเรียน	4.37	0.26	มาก	1
	ภาพรวม	**4.25**	**0.11**	**มาก**	**-**

จากตารางที่ 1 แสดงว่า การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.25, S.D.=0.11) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน ($\bar{X}$=4.37, S.D.=0.26) รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X}$=4.26, S.D.=0.24) และด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X}$=4.23, S.D.=0.26) และด้านการป้องกันและแก้ปัญหา ($\bar{X}$=4.22, S.D.=0.27) ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X}$=4.19, S.D.=0.25)

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็น จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา ปรากฏดังตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2 จำแนกตามตำแหน่ง

ด้านที่	รายการ	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครูผู้สอน		t	p-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.15	0.25	4.19	0.24	-0.899	0.369
2	การคัดกรองนักเรียน	4.20	0.28	4.23	0.26	-0.654	0.514
3	การส่งเสริมนักเรียน	4.25	0.22	4.26	0.24	-0.234	0.815
4	การป้องกันและแก้ปัญหา	4.14	0.26	4.23	0.27	-1.793	0.074
5	การส่งต่อนักเรียน	4.25	0.16	4.38	0.26	-2.808	0.005
	ภาพรวม	**4.20**	**0.11**	**4.26**	**0.11**	**-2.963***	**0.003**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อ การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 จำแนกตามระดับการศึกษา

ด้านที่	รายการ	ระดับปริญญาตรี		สูงกว่าระดับปริญญาตรี		t	p-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.19	0.26	4.19	0.23	-0.025	0.980
2	การคัดกรองนักเรียน	4.25	0.27	4.19	0.25	1.976*	0.049
3	การส่งเสริมนักเรียน	4.27	0.23	4.25	0.24	0.654	0.514
4	การป้องกันและแก้ปัญหา	4.24	0.28	4.20	0.26	1.110	0.268
5	การส่งต่อนักเรียน	4.35	0.25	4.39	0.26	-1.435	0.152
	ภาพรวม	**4.26**	**0.11**	**4.25**	**0.11**	**1.066**	**0.287**

*p < .05

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อ การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมพบว่าไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการคัดกรองนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	0.565	2	0.282	4.797*	0.009
	ภายในกลุ่ม	18.960	322	0.059		
	รวม	19.524	324			
2. การคัดกรองนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	0.050	2	0.025	0.956	0.700
	ภายในกลุ่ม	22.701	322	0.070		
	รวม	22.751	324			
3. การส่งเสริมนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	0.219	2	0.110	1.967	0.142
	ภายในกลุ่ม	17.959	322	0.056		
	รวม	18.178	324			

4. การป้องกันและแก้ปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	0.056	2	0.028	0.374	0.688
	ภายในกลุ่ม	24.201	322	0.075		
	รวม	24.258	324			
5. การส่งต่อนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	0.037	2	0.019	0.278	0.758
	ภายในกลุ่ม	21.630	322	0.067		
	รวม	21.668	324			
ภาพรวม	**ระหว่างกลุ่ม**	**0.028**	**2**	**0.014**	**1.107**	**0.332**
	ภายในกลุ่ม	**4.124**	**322**	**0.013**		
	รวม	**4.152**	**324**			

*p < .05

จากตารางที่ 4 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อ บริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการส่งต่อนักเรียน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีกระบวนการทำงานที่ชัดเจนตามระเบียบปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลนักเรียน ทำให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัย มาซูรา รัตนพงษ์ และจรุณี เก้าเอี้ยน (2568) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จังหวัดนราธิวาส ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิรุต มะโนราช และอมรทิพย์ เจริญผล (2568) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมพบว่าความแตกต่างกัน ยกเว้นด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา และด้านการส่งต่อนักเรียน ไม่แตกต่างกันทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่างปฏิบัติหน้าที่ภายใต้โครงสร้างการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยทุกตำแหน่งมีบทบาทและความรับผิดชอบในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกัน ทำให้มีความเข้าใจและแนวทางในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิรุต มะโนราช และอมรทิพย์ เจริญผล (2568) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า จำแนกตาม ตำแหน่งพบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล ทองกา และคณะ (2567) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สพป.นครสวรรค์ เขต 3 ตามพรหมวิหาร 4 ผลการวิจัยพบว่า จำแนกตามตำแหน่ง พบว่าโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นภารกิจหลักที่สถานศึกษาต้องดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน ผู้บริหารและครูผู้สอนไม่ว่าจะสำเร็จการศึกษาในระดับใดจึงได้รับการพัฒนาและมีความเข้าใจในกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ขั้นตอนในทิศทางเดียวกัน ทำให้การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ รุจี พิศนอก และคัมภีร์ สุดแท้ (2568) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า จำแนกตามระดับการศึกษาโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตน์ชนก แพรทอง และฉัตรกุล เอื้อพิพัฒนากูล (2568) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยี สพป.นนทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า จำแนกตามระดับการศึกษาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษาแต่ละขนาดได้มีการจัดสรรงบทรัพยากรที่เพียงพอต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งส่งผลไม่ให้เกิดความ

เหลื่อมล้ำของการจัดสรรขนาดสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัชชา ศรีเสน (2568) ได้ทำการวิจัยเรื่อง เกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า จำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาซูรา รัตนพงษ์ และจรุณี เก้าเอี้ยน (2568) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จังหวัดนราธิวาส ผลการวิจัยพบว่า จำแนกตามขนาดสถานศึกษาพบว่าไม่แตกต่างกัน

5. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ควรเน้นการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีและแพลตฟอร์มสารสนเทศมาใช้ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและการคัดกรอง เพื่อความรวดเร็วมากขึ้น รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตน์ชนก แพรทอง และฉัตรกุล เอื้อพิพัฒนากูล (2568) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สพป.นนทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ควรส่งเสริมการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ ได้แก่ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีอย่างเต็มรูปแบบ ใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาช ใจมิภักดิ์ และคณะ (2567) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่าย สพป.เชียงใหม่ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การเข้าถึงเทคโนโลยี เพื่อแสดงให้เห็นถึงการปรับระบบการทำงานให้ทันสมัยมากยิ่งขึ้นตามเทคโนโลยีเปลี่ยนไป เพื่อที่จะพยายามลดภาระงานของครู ในการดำเนินงานต่าง ๆ และการเพิ่มความสามารถการจัดทำระบบข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการส่งต่อนักเรียนสูงสุดและด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลต่ำสุด บุคลากรที่มีตำแหน่งและขนาดสถานศึกษาต่างกันมีมุมมองต่อการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แนวทางพัฒนาที่สำคัญมุ่งเน้นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน **1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยและการนำไปใช้**

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายและจัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอ เพื่อส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาสามารถศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลได้อย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะด้านประวัติและบริบทครอบครัวซึ่งผลการวิจัยพบว่ามีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติงานต่ำที่สุด พร้อมทั้งควรพัฒนาสมรรถนะครูด้านการเก็บรวบรวมและใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างตรงเป้าหมายและมีประสิทธิผล 1.2 สถานศึกษาควรพัฒนาคู่มือและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับการจัดลำดับความสำคัญในการช่วยเหลือนักเรียนแต่ละกลุ่มตามระดับความเสี่ยง โดยกำหนดขั้นตอน ผู้รับผิดชอบ และเกณฑ์การดำเนินงานที่ปฏิบัติได้จริง ควบคู่กับการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการจัดเก็บ วิเคราะห์ และรายงานข้อมูลนักเรียน เพื่อเพิ่มความรวดเร็ว ความแม่นยำ และลดภาระงานเอกสารของครู 1.3 สถานศึกษาควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม โดยจัดให้มีกลไกและช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายและเข้าถึงได้ง่าย พร้อมทั้งพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ครอบครัว และหน่วยงานชุมชนให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน เพื่อให้การดูแลนักเรียนสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นอย่างแท้จริง **2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป** 2.1 ควรมีการศึกษาและพัฒนารูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาขนาดเล็กโดยเฉพาะ เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านทรัพยากรบุคลากรและงบประมาณที่แตกต่างจากสถานศึกษาขนาดอื่นอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นควรผ่านกระบวนการตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้จริงในพื้นที่ 2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับสนับสนุนการคัดกรองและประเมินความเสี่ยงของนักเรียนในระดับประถมศึกษา โดยบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเพื่อลดภาระงานเอกสารของครูและเพิ่มประสิทธิภาพการตัดสินใจเชิงบริหาร ครอบคลุมทั้งด้านการออกแบบระบบ การนำไปใช้จริง และการประเมินผลลัพธ์ที่มีต่อประสิทธิภาพของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาพรวม

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

ชัชวาลย์ ระดาฤทธิ์. (2567). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการศึกษายุค 4.0. วารสารการบริหารการศึกษา, 15(2), 45–58.

ณัชชา ศรีเสน. (2568). แนวทางการพัฒนาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

นฤมล ทองกา และคณะ. (2567). แนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ตามหลักพรหมวิหาร 4. วารสารการบริหารการศึกษา, 18(1), 380–398.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.

ประภาช ใจมิภักดิ์ และคณะ. (2567). การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพร้าว 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2. วารสารการบริหารการศึกษา, 17(2), 65–80.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก หน้า 1 (19 สิงหาคม 2542).

มาซูรา รัตนพงษ์ และจรุณี เก้าเอี้ยน. (2568). การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานราธิวาส. วารสารการบริหารการศึกษา, 20(1), 55–70.

รัตน์ชนก แพรทอง และฉัตรกุล เอื้อพิพัฒนากูล. (2568). แนวทางการส่งเสริมบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1. วารสารการบริหารการศึกษา, 20(2), 88–105.

รุจี พิศนอก และคัมภีร์ สุดแท้. (2568). การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา. วารสารสหวิทยาการศึกษาและพัฒนาสังคม, 20(3), 115–130.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2561). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

อภิรุต มะโนราช และอมรทิพย์ เจริญผล. (2568). การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี. วารสารการบริหารการศึกษา, 20(1), 1–18.